

cedani del de la vila de renom. Ben segur això pel que fa a masos o cases, com *Mas de Cardona* a la Todolella (xxvii, 200.2,7, IGC 25 × 40); un altre a Cast. Pna. (xxix, 31.1), *Caseta de Cardona* entre P. de Benifassà i El Boixar (xxvii, 132.18, 140.8; 45 × 40). No gaire menys segur en NLL més rústics: Font de *Cardona* (2 h. al Sud de Tivissa, però més apartada de *Cardó* (Iglésies-S., *Guia*, 341); *La Cardona*, pda. de les Margjals de Peníscola (xxviii, 194.3); Barranc de *Cardona* a Benifairó de Vallidigna (xxxii, 181.2). I el menorquí *Son Cardona* de Favàritx (xliv, 56.13, Masc. 6H2). I no en podríem assenyalar menys en el Princ. i a Cat. del Nord.

¹ Una butlla de Benet VII que extracta aquest doc. i el text de l'Astrònom, datada a. 978, posa «fines de *Cardona* et de *Bergetano*» (*Esp. Sagr.*, vol. xxvii, 28, p. 255.8f.). — ² Una forma *Kastdrona* a. 975, que *AlcM* dona de Griera, no és sinó un embull més, dels que solia fer-se aquell mal filòleg, entre *Cardona* i *Kastserras* (Casserres), poblacions que se citen juntes en els docs. d'aqueixes dates.

CARDÓS, Vall de ~

Vall del Pallars Sobirà, a la capçalera de la Noguera Pallaresa i drenada per la Noguera de Cardós o riu de Lladorre.

PRON. MOD.: *kardós*, oït allí per JCor. l'any 1933 (Ll. 22.78). Gentilici: *kardozéns* (Ll. 24.54; Ll. 18.90).

DOC. ANT. *Parrochias Urgellitanam --- Cardosadanam* a. 824 (Villanueva x, 53); *in valle quam vulgares dicunt Cardosa* interpolació del cartoral de Gerri a un document de l'any 849 (Abadal, *Comt. Pall. Ribag.*, núm. 41); *Valle Cardossa* a. 930 (Moreau v, 75); *Valle de Cardose* a. 891-5 (Abadal, *Comt. Pall. Ribag.*, número 269).

HOMÒNIMS. *Borda i Corral de Cardós*, a Llesui (Pallars Sobirà) (xxxvi, 189.15; xxxvi, 195.15).

ETIM.: Del llatí VALLIS CARDUOSUS 'vall de cards'. Un metaplasme natural canvià *Vall Cardós* en *Vall de Cardós* (cf. *DECat* ix, 29b19-24). J. F. C.

Cardosa, V. Canós *Caregue*, V. Bagergue

CARERAC

1) Partida antiga de la parr. de St. Martí Sescorts (Osona) (Balari, *Orígenes històrics de Catalunya*, 12).

DOC. ANT. *Karesage* a. 898 (*Dip. Cat. Vic*, 24, § 26); *Carerag* a. 1083 (Balari, *Orígenes*, 12).

2) Nom antic d'un indret a prop de Caldes de Montbui (Vallès Occidental).

DOC. ANT. *Karesago* a. 993 (*Cart. St. Cugat* i, 248); *Carerag* a. 1067 (Balari, *Orígenes*, 12); *Charesag* a. 1140 (Balari, *Orígenes*, 12).

ETIM. Balari i també Aebischer (*Top.*, 147) estableixen com a ètmon d'aquests NLL el NP llatí CARISIUS (Schulze, 147) o CARESIUS (Schulze, 166, 241). D'aquest NP llatí deriven els topònims toscans *Carigio*, *-igi*, *-igia*, *-igiolo* (Pieri, *Top. Arno*, 78). J. F. C.

Cari, V. *Llucalcari*, vol. i, 188

CARLARES

Masada ben important en la part més recòndita de les valls dels Ports, en els orígens del riu Matarranya. Pertany al municipi de Roquetes (Baix Ebre).

PRON. MOD. JCor. va oir *karláres* al guardià de la casa, el 25-vii-1928 i *karládes* a un pastor que pasturava el bestiar sota el coll del Cargol.

ETIM. Del llatí CASTELLARES que és un collectiu plural de CASTELLUM 'fort reducte', amb la -E mossàrab conservada i SL > rl (cf. *E. T. C.* II, 155.157; *LleuresC*, 203). J. F. C. [O més aviat de CASTELLARIA, plural del neutre CASTELLARE (V. s. v. *Caro*, infra). L'evolució fonètica seria més fàcil si partíem de l'arrel pre-romana CASTL-, sinònima de 'castrum, castell', que establim a l'article següent *Carles*: *CASTLARIA(S).]

CARLAT, Vall de ~

Paratge de la Vall del Ter comprès entre Setcases i la desembocadura de la Coma de l'Orri.

ETIM. Potser del català *quer-lat* 'roca ampla' (cf. *DECat* vi, 926b60-935b8). J. F. C.

CARLES i BENICARLÓ

Poble antic, avui despoblat en el terme d'Alfara, dels Ports de Tortosa, en memòria del qual, aquest també s'havia dit *Alfara de Carles*. Era a 6 k. de l'emplaçament actual del poble. *Carles* desaparegué a darrers del S. xv, a causa d'una terrible epidèmia 'existeixen encara vestigis de sos carrers i edificis, i es conserva a tall d'ermita, l'església de St. Julià; 2 k. endins de la serra apareix *lo Toscà*, agrupació d'algunes cases; los pocs veïns de Carles que romangueren, se traslladaren --- i alçaren la present vila» (d'Alfara), Morera, *GGC*, Tarr., p. 736.

PRON. MOD.: *kárles*, encara n'hi ha memòria, sobretot com a partida del terme, no sols a Alfara, com he comprovat en alguns pobles veïns i de la Ribera.

MENCIONS ANT. 1279: capellano de *Castlis* (J. Rius, *Rationes Decim. Hisp.*, 168); 1280: *Cascles* [sembla mer err. de lectura per *Castles*] (id. ib. 174); 1316: *Castles*, citat entre la Font del *Toscar* i la Font del *Molinar*, en una sentència sobre les afr. del te. de Carles conservada en còpia del S. xv, a l'Arx. Mun. de Tortosa, lleg. per A. Curto); 1295 (en còpia de 1486) i 1335: *Castles*, Ll. de Priv. d'Ulldecona (pp. 79 i 139).

La forma moderna, amb el canvi fonètic normal de *sl* en *rl*, no apareix sinó en dates més tardanes; 1359: «loch de *Carles*» (*CoDoACA* XII, 44); 1366: «castells de *Pabuls* e de *Carles*», cit. junt amb el Montsagre (*BABL* XI, 367); però encara a fi del S. xvi se'n parlava amb preferència a Alfara; 1593: «--- Tortosa --- los vassalls de la ciutat, que son los de *Carles* y *Alfara* ---» (Vergés Paulí, *Espurnes de la Llar* v, 93).

En veure, en la cita de 1295, dels Priv. d'Ulldecona, que Benicarló hi figura en la forma *Benicasló*, ja vaig